

עין צוקמה איש

קרב גדעון

מעון שיעור

מטרת על

העצמת תחושת השליחות והמחויבות לצה"ל ולמדינת ישראל באמצעות שיח פיקודי-חינוכי על מנהיגים ואירועים בתנ"ך.

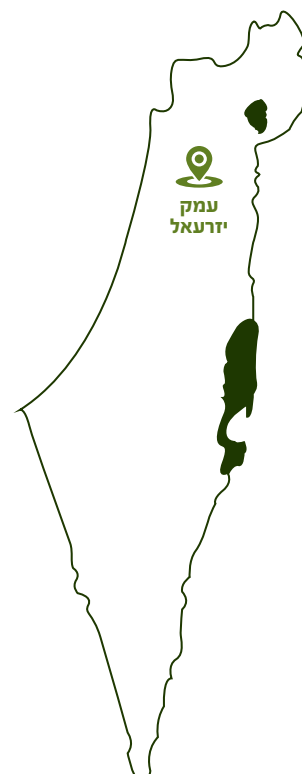
מטרות

- המפקד יכיר את דמותו של גדעון כמנהיג צבאי.
- המפקד יברר את תפיסת הפיקוד של גדעון מול אנשיו.
- המפקד ידון בערך הדוגמה האישית בשירות הצבאי.

מהלך השיעור

- פתיחה - 5 דקות
- "כוחות ומשימות" - 15 דקות
- "ניתוח ערכי" - 10 דקות
- סיכום - 5 דקות
- סה"כ - 35 דקות

מיקום

כוחות ומשימות

גדעון

השופט החמישי בתקופת השופטים, מכונה בתנ"ך גם ירובעל. הושיע את ישראל מהתקיפות של המדיינים והפשיטות של העמלקים. קריאתו "ממני תראו וכן תעשו" מהווה מקור השראה למפקדי ההגנה, הפלמ"ח וצה"ל, ומתנוססת ברחבת המסדרים בבה"ד 1.

תקציר האירועים

כוחות ובהם לוחמים מבני מדיין ועמלק חדרו לישראל ופגעו בישובים. מלאך ה' נגלה אל גדעון ונסך בו בטחון ביכולתו לעמוד במשימה ולהושיע את ישראל. גדעון גייס כ-32 אלף לוחמים, אך ה' ביקש להוכיח כי הניצחון כרוך גם בהתערבות ה' וציווה על צמצום מספר הלוחמים. גדעון לקח את הלוחמים אל מעיין חרוד, וערך את "מבחן המלקקים": מי שהניחו את נשקם ושתי ישירות ממי הנחל הוצאו משורות הלוחמים, ואילו 300 הלוחמים שהרימו את המים בידיהם וליקקו את המים מתוך ידם - נבחרו להילחם.

לקראת הקרב, גדעון צייד את הלוחמים בשופרות, כדים ריקים ולפידים. הוא הסביר להם שכאשר הוא יתקע בשופר יהיה עליהם לתקוע אחריו ולשבור את הכדים, ובכך להבהיל את צבא האויב. גדעון יצא בראש הלוחמים ושימש עבורם דוגמה תוך שהוא עושה בעצמו מה שדורש מחייליו וכך מוביל את המערכה עד לניצחון.

בפעולה החינוכית בצה"ל, יש להדגיש שלצד המקצועיות, התחבולנות והטכנולוגיה, נדרשות גם תחושת השליחות ואמונה בצדקת הדרך וביכולת לנצח.

היכן בתנ"ך?

ספר שופטים פרק ז'

חלק א' | "כַּאֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה בֵּן תַּעֲשֹׂון"

למפקד/ת: הבא/י בפניי פקודיך את החלק הבא במילותיך, השתמש/י בתנ"ך בהקראת הציטוטים:

המאורעות והמעשים בתקופה שלאחר התיישבות השבטים בארץ בה הנהיגו את העם מנהיגים בעלי אופי מקומי שהצליחו לעיתים ללכד סביב הנהגתם כמה שבטים מתוארים בספר "שופטים".

במאה ה-12 לפנה"ס, לאחר תקופה בה מדיין, עמלק ובני קדם, תקפו את בני ישראל, קם גדעון, השופט החמישי בספר שופטים. הוא אסף אליו לוחמים מהשבטים מנשה, זבולון, אשר ונפתלי שחיו באזור בצפון השומרון, עמק יזרעאל ומישור החוף הצפוני, ויצא לקרב השחרור. שני הצבאות חנו בעמק יזרעאל. המחנה של גדעון חנה סמוך למעיין עין חרוד, ומחנה מדיין, עמלק ובני קדם חנה מצפון לגבעת המורה, ככל הנראה בסמוך לעין דור.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל גִּדְעוֹן בְּשִׁלֹשׁ מֵאוֹת הָאִישׁ הַמִּלְקָקִים אוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וְנִתַּחֲתִי אֶת מִדְיָן בְּיָדְךָ וְכָל הָעָם יֵלְכוּ אִישׁ לְמִקְמוֹ. וַיִּקְחוּ אֶת צֵדָה הָעָם בְּיָדָם וְאֶת שׁוֹפְרוֹתֵיהֶם וְאֶת כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל שָׁלַח אִישׁ לְאֶהֱלֹיו וּבְשִׁלֹשׁ מֵאוֹת הָאִישׁ הַחֲזִיק, וּמִחֲנֶה מִדְיָן הָיָה לוֹ מִתַּחַת בְּעֶמְקָם... וַיַּחֲזֵק אֶת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הָאִישׁ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיִּתֵּן שׁוֹפְרוֹת בְּיָד כָּל־כָּלָם וְכִדִּים רָקִים וְלִפְדִּים בְּתוֹךְ הַפְּדִים. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם: מִמָּנִי תֵרְאוּ וְכֵן תַּעֲשׂוּ... אֲנֹכִי כָא בַקָּצָה הַמִּחֲנֶה וְהָיָה כַּאֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה בֵּן תַּעֲשֹׂון. וַתִּקְעָתִי בְּשׁוֹפָר... וַתִּקְעָתֶם בְּשׁוֹפְרוֹת גַּם אַתֶּם סָבִיבוֹת כָּל הַמִּחֲנֶה וַאֲמַרְתֶּם לֵה' וּלְגִדְעוֹן. וַיָּבֹא גִדְעוֹן וּמֵאָה אִישׁ אֲשֶׁר אִיתּוֹ בַּקָּצָה הַמִּחֲנֶה רֹאשׁ הָאֲשָׁמֶרֶת הַתִּיכּוֹנָה... וַיִּתְּקֵנוּ... בְּשׁוֹפְרוֹת וַיִּשְׁכְּרוּ הַפְּדִים וַיַּחֲזִיקוּ בְּיָד שְׁמֹאלָם בַּלְּפִידִים וּבְיָדֵי מִינָם הַשׁוֹפְרוֹת לְתַקּוֹעַ וַיִּקְרְאוּ חֶרֶב לֵה' וּלְגִדְעוֹן. וַיַּעֲמְדוּ אִישׁ תַּחְתּוֹי סָבִיב לַמִּחֲנֶה וַיִּרְצוּ כָּל הַמִּחֲנֶה וַיִּרְעוּ וַיִּנּוּסוּ וַיִּתְּקֵנוּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הַשׁוֹפְרוֹת וַיִּשָּׁם ה' אֶת חֶרֶב אִישׁ בְּרַעְהוּ וּבְכָל הַמִּחֲנֶה וַיִּנָּס הַמִּחֲנֶה עַד בֵּית הַשִּׁיטָה צָרְתָּה עַד שְׁפַת אֲבִל מַחֲוֵלָה עַל טַבַּת. וַיִּצָּעֶק אִישׁ יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתָּלִי וּמִן אֲשֶׁר וּמִן... מִנִּשֶׁה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מִדְיָן. וּמִלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל הָר אֲפֹרִים לֵאמֹר רְדוּ לְקִרְאֹת מִדְיָן וְלִיכְדוּ לָהֶם אֶת הַמִּים עַד בֵּית בְּרָה וְאֶת הַיַּרְדֵּן וַיִּצָּעֶק כָּל אִישׁ אֲפֹרִים וַיִּלְכְּדוּ אֶת הַמִּים עַד בֵּית בְּרָה וְאֶת הַיַּרְדֵּן. (שופטים פרק ז', פסוקים ז'-כ"ד)

מילון

ראש האשמורת התיכונה - שעות הלילה המאוחרות, נופץ - ושברו, צררתה - שם של מקום, שפת אבל מחולה על טבת - שם של מקום, ומלאכים - ושליחים, שרי מדין - מנהיגי מדין.

למפקד/ת - בקש/י מהמשתתפים לדון בשאלות הבאות:

- מהו המבחן שביצע גדעון על-מנת לברור את אנשיו?
- מה לדעתכם ההיגיון שעומד מאחוריו?

למפקד/ת: הבא/י בפניי פקודיך את החלק הבא במילותיך:

בהקשר שלנו נדגיש את ההסבר ששם במוקד את ערכי האחריות והדבקות במשימה. גדעון עורך תהליך שמטרתו לגלות מתוך עשרות האלפים את יחידי הסגולה אשר איתם הוא ינצח בקרב. בתחילה תאר בפני אנשיו את הקרב הצפוי להם ואת הסכנות שהוא טומן בחובו. לאחר תיאור זה מרבית הכוח שעומד ברשותו בוחר לפנות לאחור. את הלוחמים הנותרים העביר גדעון מסע מפרך ובסופו הם הגיעו למעיין.

רבים מהלוחמים שהיו צמאים מאוד הניחו את הנשק וליקקו את המים ישר מן המעיין. בהתנהגות זו הם חשפו את עצמם והם שכחו לרגע את המשימה שעמדה לפניהם. שלוש מאות אחרים הפגינו שליטה עצמית ושתו מן המעיין באמצעות ידיהם, כשהנשק עודנו עליהם והם דרוכים לקראת כל סכנה. גם על יד המים במעיין הנעים, ידם לא מרפה לרגע מהנשק, והם שומרים על דריכות ומוכנות. לוחמים כאלה חיפש גדעון, ואיתם הביס את המדיינים, על אף הנחיתות המספרית.

שאל/י:

- המפקד בצה"ל אינו בוחר את אנשיו. ללא תהליך סינון ומיון, האם ביכולתו בכל זאת להפוך אותם לכאלו הדומים לנבחריו של גדעון?

לאחר איסוף התשובות הרחב/י:

גדעון היה חייב להזדרז, שכן האויב כבר חנה ממול. לכם קיימת האפשרות לעשות עם אנשיכם את המסע הארוך שירתום אותם למילוי השליחות אותה הם ממלאים, כפי שהדגיש בן גוריון:
"לא די שיידע המפקד את מלאכתו... אם המפקדים יעוררו את האמון, את הדבקות ואת האהבה בחיילים שלהם - אזי תדע כל אם עבריה כי הפקידה את גורל בניה בידי המפקדים הראויים לכך." (מתוך נאום "עם פרידה", ה-2 ביולי, 1963)

חלק ב' | "ממני תראו וכן תעשו"

למפקד/ת - בקש/י מהמשתתפים לדון בשאלות הבאות:

- מהי הטקטיקה של גדעון?
- מה פירוש הפסוק "ממני תראו וכן תעשו" (שופטים, ז', פסוק ז')? מדוע צריכים הלוחמים לראות את גדעון?

לאחר איסוף התשובות הרחב/י:

בצבאות בעולם הקדום היו הגיסות נושאים עמם שופרות ולפידים, אך לא כל חייל היה עושה זאת אלא רק אחד מכל כוח. גדעון נתן לכל חייל לפיד, שופר וכד, וכך יצר את האשליה שמדובר בכוח גדול הרבה יותר מן הכוח האמיתי. את הרושם הזה של כוח גדול מאוד מחזקים הכדים שיוצרים רעש רב כשהם מתנפצים.

גדעון מבצע תכנית מבצעית מבריקה הנשענת על תחבולה וערך הדוגמה האישית: הוא הולך בראש הכוח ומוביל אותם מביאה לכך שהלוחמים בוטחים בו ולהרגשה שיש להם על מי לסמוך. גדעון משתף את אנשיו בתכנית ובכך מחבר אותם לנעשה, ומביא לראייתם אותו כדמות מופת, הקוראת "ממני תראו וכן תעשו".

דגשים לסיכום מפקד/ת

- דנו בתיאור הדוגמה האישית אותה מפגין גדעון במעשיו מול אנשיו.
- ההכנה למשימה אינה מסתכמת בפן המקצועי. יש לה גם פן ערכי. תחושת האחריות האישית להצלחת היחידה, וההבנה שהמשימה היא חלק ממאמץ כולל שתכליתו הגנה על העם והמדינה הן חלק משמעותי מהמוכנות המנטאלית של המשרתים לעמידתם במשימות.
- כמפקדים בצה"ל אתם נדרשים לתת דוגמה אישית וללכת בראש אנשיכם, תוך שאתם מחזקים את תחושת האחריות שלהם והבנתם שעליהם לגלות דבקות במשימה וחתירה לנצחון המתבטאת בקריאה הגדעונית "ממני תראו וכן תעשו".
- הבא בפני חיילך את "האני מאמין" הפיקודי שלך ותפיסתך על מקומו של ערך הרעות ביחידתכם.

ערך הדוגמה האישית- "החייל ינהג על פי הנדרש ממנו, ויקיים את שהוא דורש מזולתו, מתוך הכרה ביכולתו ואחריותו, בצבא ומחוצה לו, להוות דוגמה ראויה." (מתוך "רוח צה"ל")

